

**УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ**

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2010
YEARBOOK**

ГОДИНА 1

VOLUME I

**GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY**

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
YEARBOOK
FACULTY OF PHILOLOGY**

За издавачот:

Проф д-р Виолета Димова

Издавачки совет

Проф. д-р Саша Митрев
Проф. д-р Блажо Боев
Проф. д-р Борис Крстев
Проф. д-р Виолета Димова
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Виолета Николовска
М-р Ранко Младеноски
М-р Ристо Костуранов

Editorial board

Prof. Saša Mitrev, Ph.D
Prof. Blazo Boev, Ph.D.
Prof. Boris Krstev, Ph.D.
Prof. Violeta Dimova, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Violeta Nikolovska, Ph.D.
Ranko Mladenoski, M.A.
Risto Kosturanov, M.Sc.

Редакциски одбор

Проф. д-р Виолета Димова
Доц. д-р Толе Белчев
Доц. д-р Билјана Ивановска
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Душко Алексовски
Доц. д-р Марија Леонтиќ
М-р Нина Даскаловска
М-р Дијана Никодиновска

Editorial staff

Prof. Violeta Dimova, Ph.D.
Ass. Prof. Tole Belcev, Ph.D.
Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Dusko Aleksovski, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Leontic, Ph.D.
Nina Daskalovska, M.A.
Dijana Nikodinovska, M.A.

Главен уредник

М-р Ранко Младеноски

Managing editor

Ranko Mladenoski, M.A.

Одговорен уредник

Доц. д-р Толе Белчев

Editor in chief

Ass. Prof. Tole Belcev, Ph.D.

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)
Марија Кукубајска
(англиски јазик)

Language editor

Danica Gavrilovska-Atanasovska
(Macedonian)
Marija Kukubajska, M.A.
(English)

Техничко уредување

Славе Димитров

Technical editor

Slave Dimitrov

Печати

Печатница „2-ри Август“ - Штип
Тираж - 300 примероци

Printing

„Vtori Avgust“ - Štip
Printing No 300

Редакција и администрација

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бб
п. фах 201, 2000 Штип
Р. Македонија

Address of the editorial office

Goce Delcev University – Štip
Faculty of philology
Krste Misirkov b.b.,
PO box 201, 2000 Štip,
R. of Macedonia

СОДРЖИНА
CONTENT

ПРЕДГОВОР

проф. д-р Виолета Димова, декан на Филолошки факултет - Штип

FOREWORD

Dean, Prof. Violeta Dimova, Ph.D. Faculty of Philology - Stip 7

д-р Билјана Ивановска

ПРЕДИЗВИЦИТЕ И ДИЛЕМИТЕ СО КОИ СЕ СООЧУВААТ
ПРОФЕСОРИТЕ ПО ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК ВО СВОЈАТА КАРИЕРА

Biljana Ivanovska, Ph.D.

CHALLENGES AND DILEMMAS THAT GERMAN TEACHERS

FACE IN THEIR CAREER..... 9

м-р Нина Даскаловска

ЛИТЕРАТУРАТА ВО НАСТАВАТА ПО АНГЛИСКИ ЈАЗИК

Nina Daskalovska, M.A.

LITERATURE IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING 15

м-р Крсте Илиев

ПРЕДИЗВИЦИ ВО НАСТАВАТА ВО 21 ВЕК

Krste Iliev, M.A.

TEACHING CHALLENGES IN THE 21ST CENTURY 23

Јане Јованов, м-р Снежана Кирова

ОБЕДИНУВАЊЕ НА ИНФОРМАТИЧКИТЕ ТЕХНОЛОГИИ СО
ИЗУЧУВАЊЕТО НА ЈАЗИЦИТЕ

Jane Jovanov, Snezana Kirova, M.A.

UNITING INFORMATION TECHNOLOGIES WITH STUDYING

LANGUAGES 29

Елена Тупаревска

ИГРИТЕ, АУДИО И ВИДЕО МАТЕРИЈАЛОТ ВО НАСТАВАТА

Elena Tuparevska

GAMES, AUDIO AND VIDEO MATERIAL IN THE CLASSROOM..... 37

д-р Снежана Јованова–Митковска

ЗОШТО НИ Е ВАЖНО И ЗНАЧАЈНО ИЗГОТВУВАЊЕТО НА
ПРОЕКТИ ЗА НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА РАБОТА?

Snezana Jovanova-Mitkovska, Ph.D.

WHY IS IMPORTANT TO US AND IMPORTANT PROJECTS

FOR THE PREPARATION OF RESEARCH WORK? 45

д-р Јованка Денкова

ПЛЕТЕНКА ОД ФАНТАСТИЧНИ И РЕАЛИСТИЧНИ ЕЛЕМЕНТИ

Jovanka Denkova, Ph.D.

BRAID OF FANTASTIC AND REALISTIC ELEMENTS 55

д-р Махмут Челик ИНСПИРАТИВНОТО И ЛАЖНОТО ВО РАСКАЗИТЕ ЗА ДЕЦА НА ПРВАТА ПОВОЕНА ГЕНЕРАЦИЈА ТУРСКИ ПИСАТЕЛИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА Mahmut Chelik, Ph.D. THE INSPIRATIONAL AND DECEPTIVE POINT IN THE STORIES CHILDREN FOR OF THE FIRST POSTWAR GENERATION OF TURKISH WRITERS IN REPUBLIC OF MACEDONIA.....	65
м-р Ева Велинова ЗА ПРОБЛЕМОТ НА ПРАВОТО КАЈ ФРАНЦ КАФКА Eva Velinova, M.A. THE PROBLEM OF THE LAW IN THE WORK OF FRANZ KAFKA	73
Наташа Сараfoва ФЕНОМЕНОТ ХАРИ ПОТЕР (културолошки аспекти) Natasha Sarafova THE PHENOMENON OF HARRY POTTER (cultural aspect).....	81
м-р Ранко Младеноски СЕМАНТИЧКА ДЕЗИНТЕГРАЦИЈА НА ЛИКОТ Ranko Mladenoski, M.A. SEMANTIC DISINTEGRATION OF THE CHARACTER.....	89
м-р Дијана Никодиновска ПОСЛОВИЦИ – МЕЃУ ЛИНГВИСТИКАТА И ФОЛКЛОРИСТИКАТА Dijana Nikodinovska, M.A. PROVERBS – BETWEEN LINGUISTICS AND FOLKLORE.....	99
д-р Марија Леонтик ТУРСКИТЕ ЕЛЕМЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИТЕ ИМИЊА И ПРЕЗИМИЊА Marija Leontic, Ph.D. TURKISH ELEMENTS IN MACEDONIAN NAMES AND SURNAME.....	109
д-р Толе Белчев, Јакуп Лимани ТОПОНИМИТЕ И МИКРОТОПОНИМИТЕ ВО ЖЕЛИНО И ОКОЛИНАТА Tole Belcev, Ph.D., Jakup Limani TOPONYMS AND MICRO-TOPONYMS IN ZELINO AND THE SURROUNDING AREA.....	119
Мартина Николовска КОМУНИЦИРАМЕ МАСОВНО, НО НА КОЈ ЈАЗИК? Martina Nikolovska WE USE MASS COMMUNICATION, BUT IN WHICH LANGUAGE?	129
Весна Коцева, м-р Весна Продановска КАКО ЗБОРУВААТ МЛАДИТЕ ИТАЛИЈАНЦИ ДЕНЕС Vesna Kocева, Vesna Prodanovska, M.A. HOW DO YOUNG ITALIANS SPEAK TODAY	135

Марија Тодорова ИСПАНСКИОТ ЈАЗИК ВО СОЕДИНЕТИТЕ АМЕРИКАНСКИ ДРЖАВИ Marija Todorova SPANISH LANGUAGE IN THE UNITED STATES OF AMERICA	143
Биљана Петковска ЛИНГВИСТИЧКИ СТРУКТУРАЛИЗАМ Biljana Petkovska LINGUISTIC STRUCTURALISM	149
Костадин Голаков ЗОШТО НИ Е ПОТРЕБНА КАТЕДРА ЗА СЛОВЕНСКА ФИЛОЛОГИЈА, ОДНОСНО СЛАВИСТИКА НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТОТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП? Kostadin Golakov WHY DO WE NEED A DEPARTMENT OF SLAVIC PHILOLOGY, I.E. SLAVIC STUDIES WITH THE FACULTY OF PHILOLOGY AT THE “GOCE DELCEV” UNIVERSITY IN STIP?	155
д-р Радица Никодиновска СТАТУСОТ НА ПРЕВЕДУВАЊЕТО ВО МЕТОДИТЕ ЗА НАСТАВА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ Radica Nikodinovska, Ph.D. THE STATUS OF TRANSLATION IN THE TEACHING METHODS FOR FOREIGN LANGUAGES	163
м-р Драгана Коцева ТЕОРИЈА НА ПРЕВЕДУВАЊЕТО Dragana Koseva, M.A THEORY OF TRANSLATION	171
Даринка Веселинова ОСНОВНИ ПОИМИ ВО ТРАНСЛАТОЛОГИЈАТА, КУС ОСВРТ КОН ТОЛКУВАЊЕТО КАКО ДЕЈНОСТ Darinka Veselinova BASIC CONCEPTS OF TRANSLATOLOGY – SHORT INTRODUCTION INTO THE PRACTICE OF INTERPRETING	181
Јадранка Тодевска ТЕХНИКИ НА БЕЛЕЖЕЊЕ ЗА КОНСЕКУТИВНО ТОЛКУВАЊЕ Jadranka Todevska NOTE TAKING TECHNIQUE FOR CONSECUTIVE INTERPRETING	189

ПРЕДГОВОР

Филолошкиот факултет, како дел од интегрираниот Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, ја бележи втората година од своето постоење. Започнавме со работа на 1 ноември 2008 година, со голем ентузијазам и желба да успееме да придонесеме за унапредување на високообразовните процеси во Република Македонија, што подразбира усогласување со Европскиот кредит-трансфер систем и примена на современи научноистражувачки и наставни методи што, пак, од своја страна е гаранција за квалитетно образование на нашите сегашни и идни студенти. И покрај просторните и кадровските проблеми со кои се судруваме како нов Факултет, работиме со полна пара, а за сите нас студентот е во центарот на вниманието и на сите збиднувања. Дека формирањето на уште еден факултет, во рамките на државниот Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како што е Филолошкиот, е сосема оправдан потег, зборува и фактот дека постои огромен интерес за запишување на сите пет студиски програми и тоа: Македонски јазик и книжевност, Англиски јазик и книжевност, Германски јазик и книжевност, Италијански јазик и книжевност и Турски јазик и книжевност. Филолошкиот факултет, со своите насоки – наставната и преведувачката, претставува расадник на нашите идни наставници, оспособени за изведување современа настава во основното и во средното образование, како и оние кои со своето познавање на странските јазици ќе бидат широко отворен прозорец кон светот.

Ова прво издание на Годишниот зборник на Филолошкиот факултет е уште една потврда за мисијата што си ја поставивме на самиот почеток од нашето постоење, а тоа е: да подготвува стручњаци на додипломски и на постдипломски студии од областа на филолошките науки за општествени потреби; да ги воспитува студентите во духот на хуманоста, демократичноста и слободата на мислење и изразување; да организира и да развива научна и истражувачка дејност; да се грижи за издигнување на наставен и научен подмладок и да организира разни форми на научно и стручно образование.

Во оваа смисла, содржините во Зборникот на Филолошкиот факултет се наменети не само за наставно-научниот кадар на Факултетот, туку и за студентите и од нашиот и од сите други факултети со желба и со надеж дека ќе успееме да направиме функционален спој на најновите достигнувања на научната мисла со нивната имплементација во практиката.

Штип, март 2010 година

Редакциски одбор
Проф. д-р Виолета Димова, декан

FOREWORD

The Faculty of Philology, as part of the integrated Goce Delcev University in Stip, is marking its second year of existence. We started working on 1 November 2008 with great enthusiasm and a strong desire to give our contribution to the advancement of higher-education processes in the Republic of Macedonia, which includes implementation of the European credit transfer system and application of contemporary scientific and instructional methods, which is a guarantee of providing quality education for our present and future students. Despite the problems with the lack of space and academic staff that we have faced as a newly founded faculty, we are working at full speed, and for all of us the students are the focus of our attention and the centre of all activities. The justification for the foundation of a new faculty within Goce Delcev University, such as the Faculty of Philology, can be seen in the enormous interest in all five study programmes that we offer: Macedonian language and literature, English language and literature, German language and literature, Italian language and literature and Turkish language and literature. The Faculty of Philology with its two fields of specialization – teaching and translation – is a source of future teachers qualified for providing modern-day instruction in primary and secondary education, as well as future translators who, with their knowledge of foreign languages, will be a wide open window to the world.

The first issue of the Yearbook of the Faculty of Philology is another confirmation of the mission we have set before us at the very beginning of our existence: to prepare graduate and postgraduate professionals in the field of philology, to instill in them the spirit of humanity, democracy and freedom of thought and expression, to organize and carry out scientific and research activities as well as to organize various forms of professional training.

In this respect, the content of the Yearbook of the Faculty of Philology is not intended only for the academic staff at the Faculty, but also for our students and the students of other faculties, hoping that we will succeed to make a functional link between the latest scientific achievements and their practical applications.

Stip, March 2010

Editorial Board
Dean, Prof. Violeta Dimova, Ph.D.

811.131.1'276.45

Стручен труд
Professional paper

КАКО ЗБОРУВААТ МЛАДИТЕ ИТАЛИЈАНЦИ ДЕНЕС

Весна Коцева*
м-р Весна Продановска*

Апстракт: Јазикот е неопходно средство за сечие интегрирање во светот. Се трансформира, се пренесува и се развива како резултат на интерперсоналните и општествените односи. Ваквите интеракции имаат директно влијание врз актуелниот лингвистички репертоар. Како доста подложен на трансформации, трпи големо влијание од младите генерации кои го контаминираат и го приспособуваат кон потребите на групата креирајќи експресивна и фигуративна верзија. Јазикот кој го користат младите не остава длабоки траги. Многу од зборовите кои денес се во мода имаат краток век и исчезнуваат од употреба за да бидат заменети со други мистериозни, односно за многумина неразбирливи термини.

Предмет на истражување во овој труд се токму основните карактеристики на жаргонот на младите во Италија со осврт на *жаргонот на младите како општествена варијанта; причини за појава на жаргонот на младите; карактеристики на жаргонот на младите и механизми за создавање на лексиката.*

Клучни зборови: *жаргон, јазична варијанта, лексика.*

HOW DO YOUNG ITALIANS SPEAK TODAY

Vesna Koceva*
Vesna Prodanovska, M.A.*

Abstract: Language is a means necessary for world's integrating of everyone. It could get transformed, conveyed and developed as a result of the interpersonal and societal relations. Those interactions have a direct impact towards the actual linguistic repertoire. Being a subject of transformations, the language bears the influence of the young population which "contaminates" it and adjusts to the necessity of the group creating a version that is fairly expressive and figurative.

*Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип. Univ. Press.

*Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip.

The language of the young population exists but without leaving deep traces. It comes around and goes around.

The subject of this paper is to examine the basic characteristics of the young population's jargon in Italy especially emphasizing *the jargon of the young population as a societal variant; the cause for its appearance; the features of the young population's jargon and the mechanisms for forming the lexica.*

Key words: *young population's jargon; language variants; lexica.*

Вовед

Јазикот е едно од основните средства кои ни стојат на располагање за совладување на општественото знаење неопходно за интегрирање во светот кој нè опкружува. Ова знаење се развива, се трансформира и се пренесува благодарение на интерперсоналните и општествените односи. Овие интеракции се под влијание на и влијаат врз лингвистичкиот репертоар што го користиме за комуникација со другите. Процесот на глобализација и неопходноста од адаптирање на новата реалност бара познавање и примена на странските јазици чие влијание ја менува лексиката на еден јазик. Младите се постојано во движење и врските со нови култури и влијанието од странство продуцираат секогаш нови елементи во јазикот. Младите се богати со идеи и не се ограничуваат само на копирање и адаптирање на зборовите, туку креираат бројни неологизми. Тежнеат кон персонализирање на јазикот, следејќи норми кои ги моделираат врз основа на сопствените потреби.

Жаргонот на младите поседува неверојатна способност да се обновува. Неологизмите во жаргонот на младите се создаваат постојано, многу брзо се шират и се менуваат така што не можеме да зборуваме за еден единствен јазик на младите. Младите брзо го трансформираат својот јазик и изгледа невозможно да го проучуваме овој јазик или да составуваме речници за истиот, бидејќи многу од зборовите кои денес се во мода имаат краток век и ќе исчезнат од употреба за да бидат заменети со други мистериозни термини.

Жаргонот на младите како општествена варијанта

Жаргонот на младите се карактеризира со вокабулар од специфични термини кои тешко се дешифрираат и затоа го сметаме за вистински и посебен жаргон. Зборот *жаргон* води потекло од стариот италијанскиот јазик, од зборот *gergone* или *baccaglio*, кој пак потекнува од францускиот *jargon* што значи „чуруликање на птиците“ т.е. неразбирлив јазик. Зборуваме за жаргон за да означиме јазичен вариетет кој го користи потесна група на индивидуи чијашто цел е тајноста на комуникацијата.

Жаргонот е феномен кој е условен од географското потекло, економската состојба, различниот културолошки багаж, припадноста кон поединечна

група која ги користи тие изрази како елемент за унифицирање и единственост, како шифра за да се разликува од преостанатите. Жаргонот кој го користат младите се разликува во зависност од местото и амбиентот во кој се користи. Во еден град постојат повеќе различни жаргони, во зависност од тоа дали младите се на училиште, на улица, во дискотека, дали живеат богато или, пак, на маргините на општеството.

Жаргонот на младите е составен од зборови кои се непознати за возрасните, зборови кои набрзина се менуваат и карактеризираат цели генерации. Зборовите потекнуваат директно од улицата, од местата на кои се собираат младите, од училиштето и се шират благодарение на средствата за масовна комуникација. Телевизиските програми и списанијата наменети за младите ги коваат новите термини кои младите ги употребуваат и по потреба им го модифицираат значењето. Јазикот на третиот милениум е мешавина од дијалекти, кратенки, измислени метафори, игри на зборови, странски изрази, зборови од стандардниот јазик употребени во сосема поинакво значење, вулгарни зборови, неологизми, алтернирани зборови кои траат една генерација и исчезнуваат за да им направат место на нови. Овие зборови им помагаат на младите да се чувствуваат во хармонија со своите пријатели, им помагаат да пораснат, да се пронајдат себеси во светот кој ги опкружува.

Причини за појава на жаргонот на младите

Се поставува прашањето зошто младите од целиот свет чувствуваат потреба да се изразуваат на сопствен јазик?

Главните причини за постоењето на жаргонот на младите се тесно поврзани со групата и служат за да се испрати некаков сигнал за сопствената припадност кон групата и да се херметизира комуникацијата со оној кој не ѝ припаѓа на групата. Како дел од групата јазикот треба да биде разбран само од припадниците на групата и да биде неразбирлив за другите, особено за возрасните. Како таков јазикот на младите се користи како таен код кој не дозволува пристап на оној кој не е дел од групата. Од една страна јазикот кој го користат младите е ориентиран кон внатрешноста на групата и има за цел кохезија со истата, а од друга страна тој е ориентиран кон надворешноста и во овој случај има за цел противставување на надворешниот свет, еден вид маска кон другите групи или кон оние кои не ја познаваат оваа лингвистичка реалност.

Жаргонот на младите е дел од експресијата на сопствениот идентитет. Потребата да се комуницира со чувствата придонесува да се креира јазикот на младите. Секое креирање на збор е дефинирање на сопствената личност и на групата на која таа личност ѝ припаѓа.

Употребата на автономен јазик му овозможува на младиот човек да се стекне со чувство на независност и сила да се соочи со надворешниот свет.

Потребата на младите да се изразуваат на свој јазик се раѓа и како резултат на протест против моќта на општеството. Посебниот јазик е еден вид бариера креирана од младите со цел да се одделат од официјалниот јазик, од јазикот кој сите го зборуваат, изолирајќи се на тој начин од светот на возрасните.

Овие димензии го прават жаргонот на младите многу посебен и маркиран, компониран од секојдневноста, раѓањето и развојот на чувството за „нас“.

Поради овие причини термините кои излегуваат од кругот на младите во кој се исковани, брзо се забораваат и се заменуваат со нови зборови. Жаргонот на младите е во постојана еволуција и со многу лимитиран радиус на дејствување.

Карактеристики на жаргонот на младите

Секоја генерација си има свој посебен јазик и вокабулар на термини. Јазикот кој го користат младите за комуникација се менува со голема брзина, а тоа се должи на постојаната промена на оние кои го користат истиот. Брзината со која се креираат неологизми е пропорционална на брзината со која голем број од истите исчезнуваат. Многу од зборовите навлегуваат во неформалниот, разговорен регистар на официјалниот јазик и остануваат да се користат дури и откако истите ќе исчезнат во говорот на младите или, пак, стануваат дел од официјалниот јазик без да се помни нивното потекло и првична намена.

Не можеме да зборуваме за еден единствен јазик кој го користат сите млади. Важна карактеристика на жаргонот на младите е нестабилноста и минливоста. Групата која го користи јазикот постојано се менува и со тоа предизвикува и менување и обновување на истиот. Жаргонот на младите е често критикуван не само од возрасните кои не го разбираат туку и од самите млади, бидејќи зборовите варираат од место до место и се случува и младите да се сретнат со термини кои не ги разбираат, а кои се создадени од нивни вршници. Тешко е да се зборува за еден единствен жаргон на младите, бидејќи освен брзината со која се трансформираат овие лингвистички вариетети, мораме да ја земеме предвид нивната хетерогеност од гледна точка на времето, просторот и формалните регистри. На пример, еден млад човек од Неапол се изразува поинаку од неговиот другар од Венеција или, пак, и двајцата користат различни зборови кога разговараат со професор или со пријател на улица. Бидејќи еволуцијата на јазикот ја рефлектира еволуцијата на индивидуата, јазикот кој го користат младите е хетероген каков што е и светот на младите.

Постоенето на разликите во жаргонот на младите се должи на повеќе фактори:

- а) возраста на корисниците (во зависност од тоа дали комуницираат адолесценти, осумнаесетгодишни, дваесетгодишни итн.);
- б) местото на социјализација (училиште, дискотека, работно место, плоштад);

- в) културолошкото искуство (ученици од различни училишта, ученици припадници на различни религии, националности и малцинства);
- г) ставот кон музиката, филмот, телевизијата, модата (во зависност од типот на музиката што ја слушаат, страста кон спортот, кон автомобилите, кон компјутерите);
- д) социјалната положба (младите од предградијата се повеќе склони кон жаргонот на зависниците од дрога и кон користење на дијалекти додека младите од повисок социјален ранг не користат толку многу дијалекти со цел да се разликуваат од своите врстници од предградијата).

Механизми за создавање на лексиката

И покрај разликите во говорот на младите, во зависност од претходно наброените фактори, сепак постојат единствени механизми на креирање на зборовите. Збогатувањето на жаргонот на младите настанува преку метафори, хиперболи, кратенки, позајмени зборови од странски јазици, стручни термини итн.

а) Метафори

Метафората е една од реторичките фигури која најмногу се користи за создавање на неологизми кои најчесто имаат шеговит карактер и краткотрајна употреба. На пр. *una cifra* (цифра) со значење *molto* (многу), *una pizza* (пица) со значење *здодевна личност*, *fari* (фарови) наместо *occhi* (очи), *canotto* (гумено кајче надуено со воздух) со значење *девојка која има силиконски усни или гради*, *angelo custode* (ангел чувар) наместо *полицаец*, *catrame* (грда девојка), *elmo* (шлем) за да го замени зборот *кацига*, *nonno* (дедо) со значење *здодевен*, *vedere i film alla radio* буквално значи „гледа филм на радио“, но се користи за да се каже *некој зборува бесмислени работи*, *autostrada* (автопат) со значење *девојка која нема облини*, *clonare* (клонира) се вели за *некој кој го имитира изгледот и однесувањето на друг*; од областа на гастрономијата се користат зборови како: *cozza* (вид црна школка) со значење *грда девојка*, *gnocci* (кнедла) со значење *убава девојка*, *provone* (вид на сирење) со значење *имбецил*, *tassarone* се вели за некоја глупава личност, за *Сицилијанците* младите го користат терминот *mandarini*.

б) Латинизми, но со иронична намера

На пр. *domus* наместо *casa* (куќа), *felix* наместо *felice* (среќен), *tot* наместо *molto* (многу), *pedibus* наместо *a piedi* (пеш).

в) Кратенки

Кратењето на зборовите е многу застапено во јазикот на младите. Кратките форми кои најмногу се користат се: *mega* (*grande* = голем), *prof* или *sore* (*professore* = професор), *raga* (*ragazzi* = момчиња), *mate* (*matematica* = математика), *ami* (*amici* = пријатели), *ape* (*aperitivo* = аперитив), *stupe* (*stupendo* = прекрасно), *punta* (*appuntamento* = состанок). Овој феномен се

проширува и на ниво на реченица, на пр. *chisse* (*chi se ne frega* = кому му е гајле), *sei la simpia della compa* (*sei la simpaticona della compagnia* = ти си најубавата во друштвото).

г) Странски зборови

Интернационалните елементи имаат широка употреба во јазикот на младите. Непресушен извор за збогатување на лексиката се зборовите позајмени од странските јазици, а пред сè од англискиот јазик. На пр. *mandami una mail* (наместо *scrivimi una lettera* = испрати ми писмо), *off line* се вели за некој кој не разбира ништо, *parents* наместо *genitori* (родители), *sono il tuo love* (*sono il tuo amore* = јас сум твојата љубов), *me lo dici in the face* (*me lo dici in faccia* = ми го кажуваш тоа в лице), *il classico album di foto è out* наместо *è fuori moda* (не е модерен), *scarpe killer* (чевли убијци) наместо *scarpe con tacchi alti* (чевли со високи потпетици), *un boy* наместо *un ragazzo* (момче), *look* наместо *aspetto fisico* (изглед). Се претпочита зборот *kiss* наместо италијанскиот еквивалент *baci* (бакнежи), *la star ed il suo personal trainer* наместо *un personaggio famoso ed il suo allenatore personale* (свездата и нејзиниот личен тренер), *una maxi bag bianca* наместо *una grande borsa bianca* (голема бела чанта), *l'ultimo step* наместо *l'ultimo passo* (последниот чекор) итн.

Често се креираат нови зборови имајќи ја англиската форма како основа, на пр. од англискиот глагол *to suck* младите го формираат зборот *sukare* што значи *fare schifo* т.е. *одвратно е*; *nerdare* е глагол создаден од англискиот термин *nerd* (бубалица) со значење *учи многу*, или со додавање на типичната наставка за суперлатив на англиски збор, на пр. *sono happy-issimo* (пресрекен сум), со користење на англиската наставка „s“ за формирање на множина, но на италијанска основа на пр. *genitors* наместо *genitori* (родители) или употреба на соодветната наставка за идно време во италијанскиот јазик, но на глагол креиран од англиска основа, на пр. од англискиот глагол *to look* ја добиваме глаголската форма *luccherai* и се користи наместо да се каже *guarderai*.

Во употреба се и многу зборови позајмени од шпанскиот јазик, на пр. *no tengo dinero* (*non ho soldi* = немам пари), *me gusta* (ми се допаѓа), *vamos a la playa* (одиме на плажа), *chico* и *chica* наместо да се каже *ragazzo* или *ragazza* (момче или девојка), *besos* наместо италијанскиот збор *baci* (бакнежи), *guapo* го заменува зборот *bello* (убав), шпанскиот поздрав *hola* наместо италијанското *ciao* (чао).

д) Акроними и знаци

Се користат, пред сè, во пишаниот јазик за да заменат неколку букви. На пример буквата *x* се користи наместо *per* и добиваме *xché* наместо *perché*, симболот „+“ се користи за да се замени *più* (повеќе), симболот „-“ се пишува наместо *meno* (помалку), *TVB* наместо *ti voglio bene* (те сакам), наместо *ci sei* (овде си) се пишува *сб* (*sei* – шест), *treno* (воз) се пишува со бројот *3(tre)* + *no*,

или *tremendo* (ужасно) се пишува *3mendo*, *int* (*interessante* = интересно), *cmq* (*comunque* = како и да е).

ѓ) Еуфемизми

Се користат еуфемизми, но со иронична намера, на пр. *fare festa* (*прави забава*) со значење *убива некој, уништува*; *lattiginoso* (*бел како млеко*) со значење *блед како мртовец*.

е) Технички, стручни зборови

Што се однесува до стручните термини најмногу се користат зборови од областа на информатиката, бидејќи станува збор за област во постојан развој поради големиот интерес на младите за комуникација во виртуелниот свет. Улогата на информатичката лексика е многу значајна, пред сè, поради семантичката промена која ја трпи основниот збор. На пр. *emailare* наместо *scrivere* (пишува), *chatare* наместо *comunicare in rete* (комуницира преку интернет), *non me ne importa un bit* наместо *non mi interessa* (не ме интересира), *controlla il tuo hardware* наместо *controlla il tuo aspetto fisico* (внимавај на твојот надворешен изглед). Зборовите позајмени од стручните јазици имаат потреба од семантичка модификација, на пр. *biodegradabile* (*биоразградлив*) се вели за *момче кое лесно се вљубува*, *fuso* (*распонен*) т.е. *многу изморен*, *tecnico* се кажува за некој кој е *бистар и ефикасен*. Се користат термини од медицината како *sclerare* (се разбеснува), *sono in para(noia)* со значење *конфузен сум, депресивен сум*. Исто така, и светот на модата придонесува за креирање на зборови од типот *cabinotto* што значи *татин син кој носи облека од познати марки*, терминот *oliverino* (*super cabinotto*), се користи за некој кој се облекува во облека од уште поексклузивни марки, на пр. Прада, Армани).

ж) Иронија, цинизам

Ироничното и циничното зборување на младите е друга иновативна компонента во нивната лексика. Наместо *genitori* (родители) се користат зборови како: *sapiens*, *jurassic*, *fossili*, *dinos* (*dinosauri*). Наместо да се каже *sei pesante* (тежок си) се вели *sei un bagaglio* (како багаж си), или *berlusconare* (фантазира, зборува невозможни работи), *barella* (носилка) наместо *cocaina* (бидејќи оној кој употребува кокаин завршува на носилка).

з) Метатеза

Младите ја користат оваа фигура т.е. менување на местото на слоговите во рамките на зборот со цел истиот да биде неразбирлив за оној кој не е дел од групата. На пример се вели *drema* наместо *madre* (мајка) или *glifi* наместо *figli* (синови, деца).

с) Позајмени зборови од друг жаргон

Најчесто се позајмуваат зборови од жаргонот кои го користат зависниците од дрога, на пр. *canna* (трска) наместо *spinello* (џоинт), *pezzo* (парче) за да се каже *грам кокаин*, *spada* (меч) за да се каже *инџиц*. Младите

користат зборови од жаргонот на криминалците т.е. мафијашите, на пр. *mezza zissa* (половина тиква) наместо да се каже *половина милион*, *cantare* (пее) со значење *признава*, *malloppo* (врзоп) со значење *украдени работи*.

и) Мешани зборови

Особено често се користат и т.н. **parole macedonia** (мешани зборови). На пример од зборовите *ganzo* + *bestiale* (љубовник + жесток, груб) го креираат зборот *ganziale* со значење *неверојатен љубовник*, од зборовите *handicappato* + *sarase* (хендикепиран + способен) го формираат зборот *handicapase* за да се каже дека некој не е способен за ништо, *discotarro* со значење *оној кој се глумира во дискотека* од зборовите *disco* + *tamarro* = дискотека + простак.

Заклучок

Можеме да заклучиме дека користењето на посебен јазик од страна на младите е резултат на нивниот посебен начин на перцепција на општеството и посебната визија на она што ги опкружува. Сите лингвистички иновации јасно ја покажуваат тенденцијата на младите да подигнат јазична бариера помеѓу нивниот свет и светот на возрасните, а кон оваа тенденција се додава и користењето на „смс“ пораките и интернетот, со кои се забрзува комуникацијата, но се создава сè повеќе т.н. „јазична анорексија“, т.е. губење на физичкиот и визуелниот контакт во комуникацијата.

Нашето истражување потврдува дека овој жаргон е во постојана еволуција и има неверојатна моќ да се обновува. Тешко е да зборуваме за еден единствен жаргон на младите. Тие го менуваат брзо својот јазик и се чини дека е невозможно да се анализира истиот, бидејќи оние зборови кои денес се во мода и кои ние ги забележавме и анализиравме во нашиот труд имаат краткотраен живот и наскоро ќе бидат напуштени и заменети со нови термини.

Библиографија

1. Banfi Emanuele e Sobrero Alberto A. (1992), *Il linguaggio giovanile degli anni Novanta. Regole, invenzioni, gioco*, Bari, Laterza.
2. Berruto, G. (1987), *Sociolinguistica dell'Italiano Contemporaneo*. Roma: La Nuova Italia Scientifica.
3. Cortelazzo, M. A. (1994), *Il parlato giovanile*. In: L. Serianni & P. Trifone (eds.) *Storia della Lingua Italiana*, vol. 2, *Scritto e Parlato*. Torino: Einaudi. 291–317 (<http://www.maldura.unipd.it/romanistica/cortelazzo/cortelazzo.pdf>)
4. “Il Globo”, mercoledì, 7 marzo 2007, “*La lingua parlata dai giovani d’oggi in Italia*” conferenza del prof. Alfredo Luzi.
5. <http://www.cioe.it/fashion>
6. <http://www.ragazzamoderna.it>